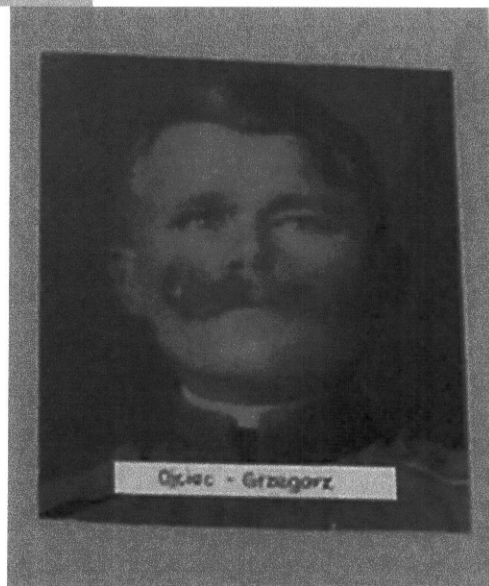

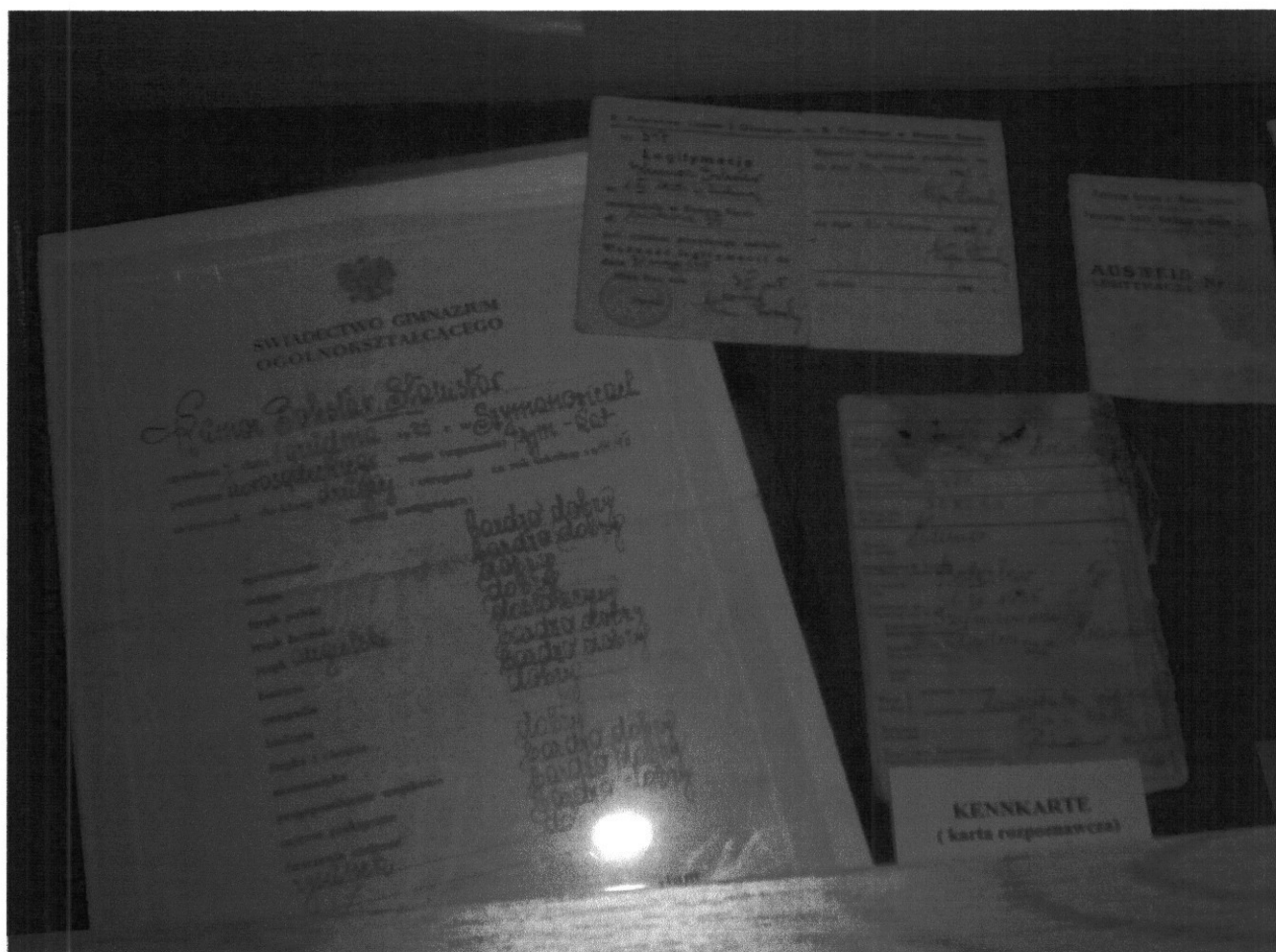
JEDEN Z NAJWYBITNIEJSZYCH

HISTORYCZESNYCH HISTORYKÓW KOŚCIOŁA"

Ksiądz Infulat Prof. dr hab. Bolesław Stanisław Kumor urodził się w małej miejscowości Szymanowice- Niskowa pod Nowym Sączem, 1 grudnia 1925 roku, jako czwarte dziecko Grzegorza i Kunegundy z domu Pasiut.

Miał dziewięcioro rodzeństwa. Całe dzieciństwo spędził w małym gospodarstwie rodziców. W latach 1931-1937 uczęszczał do czteroklasowej szkoły podstawowej. Za namową jej kierowniczką Stanisławą Burgerowej i Ks. Józefa Bardela - ówczesnego proboszcza w Trzetrzewinie - kontynuował naukę w szkole nr 5 im. Stanisława Konarskiego w Nowym Sączu. 18 lipca 1947 roku złożył egzamin dojrzałości z wynikiem bardzo dobrym i pierwszą lokatą.

Nie mógł kontynuować nauki w gimnazjum- wybuchła wojna i Niemcy zlikwidowali takie możliwości- przez dwa lata uczył się w szkole handlowej. Gdy ta jednak została zamknięta przez okupanta, nie mając jeszcze 17 lat, zaczął pracować w fabryce przetworów owocowych. Przetrwiał okupację, po czym wyznaczono go na roboty do Niemiec - udało mu się ukryć. Doświadczenia wojenne umocniły w nim postanowienie dalszego kształcenia się i poświęcenia stanowi duchownemu. Decyzję tę podjął przy pomocy dobrego przyjaciela, ks. Stanisława Pieprznika.

Studia filozoficzno-teologiczne odbył w latach 1947-1952 w Seminarium Duchownym w Tarnowie. W 1952 roku uzyskał magisterium z Historii Kościoła na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie i jeszcze tego samego roku, 4 maja przyjął święcenia kapłańskie. Kilka miesięcy później podjął studia specjalistyczne na KUL. Przez biskupa został skierowany na teologię moralną i w tym zakresie uzyskał magisterium w 1954 roku oraz obronił doktorat z historii Kościoła na podstawie pracy pt. „Dzieje polityczno- geograficzne diecezji tarnowskiej”. W latach 1957-1958 piastował urząd prefekta studiów oraz wykładowcy. Opiekował się również biblioteką w Seminarium Duchownym w Tarnowie.

Pełnił funkcję zastępcy dyrektora Archiwum Diecezjalnego w Tarnowie. Habilitował się w roku 1959 na podstawie dorobku naukowego i pracy pt. „Powstanie i rozwój organizacji parafialnej w Małopolsce południowej do końca XVI wieku”. Zatwierdzenie stopnia naukowego uzyskał dopiero w 1966 roku, z przyczyn politycznych.

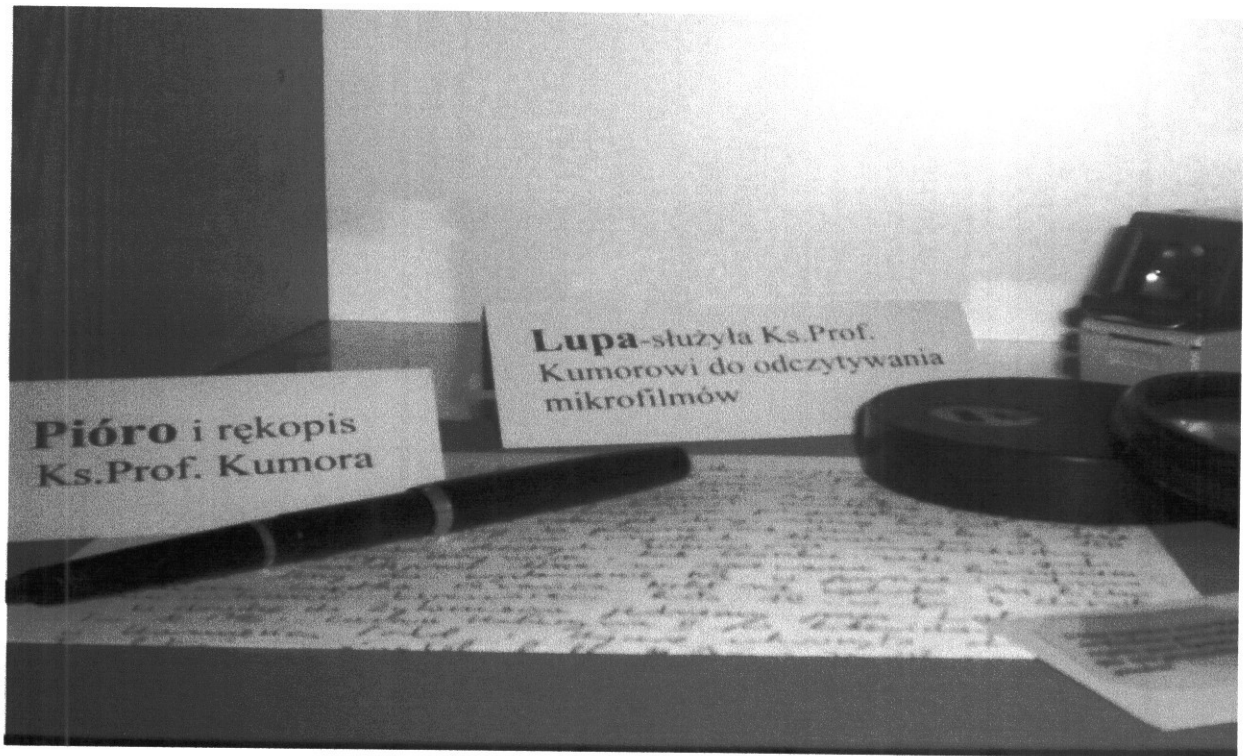
Profesorem nadzwyczajnym ksiądz Kumor został w roku 1970, zaś 8 lat później profesorem zwyczajnym. Jego działalność naukowa i dydaktyczna wykraczała poza teren KUL. Był członkiem komitetu nauk Demograficznych i Komitetu Nauk Historycznych PAN, a także licznych towarzystw i redakcji czasopism naukowych. W latach 1972-1998 został kierownikiem Katedry Historii Kościoła w Starożytności.

Na zlecenie Episkopatu Polski przez wiele lat przygotowywał plany nowego podziału organizacyjnego Kościoła w Polsce (podział przeprowadzono w 1992 roku). Ks. Bolesław Kumor brał żywy udział w życiu naukowym Polski. Od 1970 roku należał do Lubelskiego Towarzystwa Naukowego, a od 1971 roku do Komisji Nauk Historycznych PAN.

Był też dobrze znany za granicą, w 1985 roku został udziałowcem European Science Foundation. W latach 1972-1992 aż osiemnaście razy odwiedził w podróżach naukowych Stany Zjednoczone Ameryki Północnej, prowadząc tam obszerne, owocne kwerendy archiwalne. Został nominowany do American Biographical Institute Research Association w 1986 roku. Był częstym gościem archiwów państwowych w Wiedniu i Archivum Secretum Vaticanum. Należał od 1993 roku do rady Naukowej Polskiego Słownika Biograficznego i Towarzystwa naukowego w Sandomierzu. Brał udział w komitetach redakcyjnych czasopism naukowych takich jak: „ Analekta Cracoviensia”, „ Archiwa Biblioteki i Muzea Kościelne” (1960), „Nasza Przeszłość”(1984), „ Przeszłość Demograficzna Polski” (1975), „ Roczniki Teologiczno-Kanoniczne” (1964) oraz „ Studia Polonijne”(1976). Dla Encyklopedii katolickiej napisał 173 hasła. W większości są to bardzo obszerne pojęcia z zakresu geografii historycznej i statystyki. Jako przyjaciel i bliski współpracownik ks. doc. dr hab. Romualda Łukaszyka, przyczynił się do wypracowania schematu wielu haseł, zwłaszcza z zakresu „ Geografia i statystyka kościelna”, którego był redaktorem od I do X tomu.

Był wytrawnym znawcą polskich archiwów kościelnych. Zapoczątkował ich mikrofilmowanie przez ośrodek ABiMK. Prowadził też kwerendy w archiwach zagranicznych: W Wiedniu (Hof-Hans-und Staatsarchiv, Augemeinesverwaltungsarchiv, Hofkatnmern-archiv), Rzymie (Archiwum Secretum Vaticanum), USA (Archiwum Archidiecezji w Hartford, archiwa polskich parafii w stanie Connecticut, w Brooklynie i Nowym Yorku) , Brazylii (badał księgi metrykalne polskich parafii).

Prowadził życie niezwykle zorganizowane i pracowite. Życie twarde, nie znoszące przejawów lenistwa, zazdrosne o każdy odpoczynek. Towarzyszyła temu dyscyplina, swoista chłopska zachłanność na prawdę i solidarność w jej wykonaniu, tak jak dobra orka, przygotowany dokładny siew i radość zbioru.

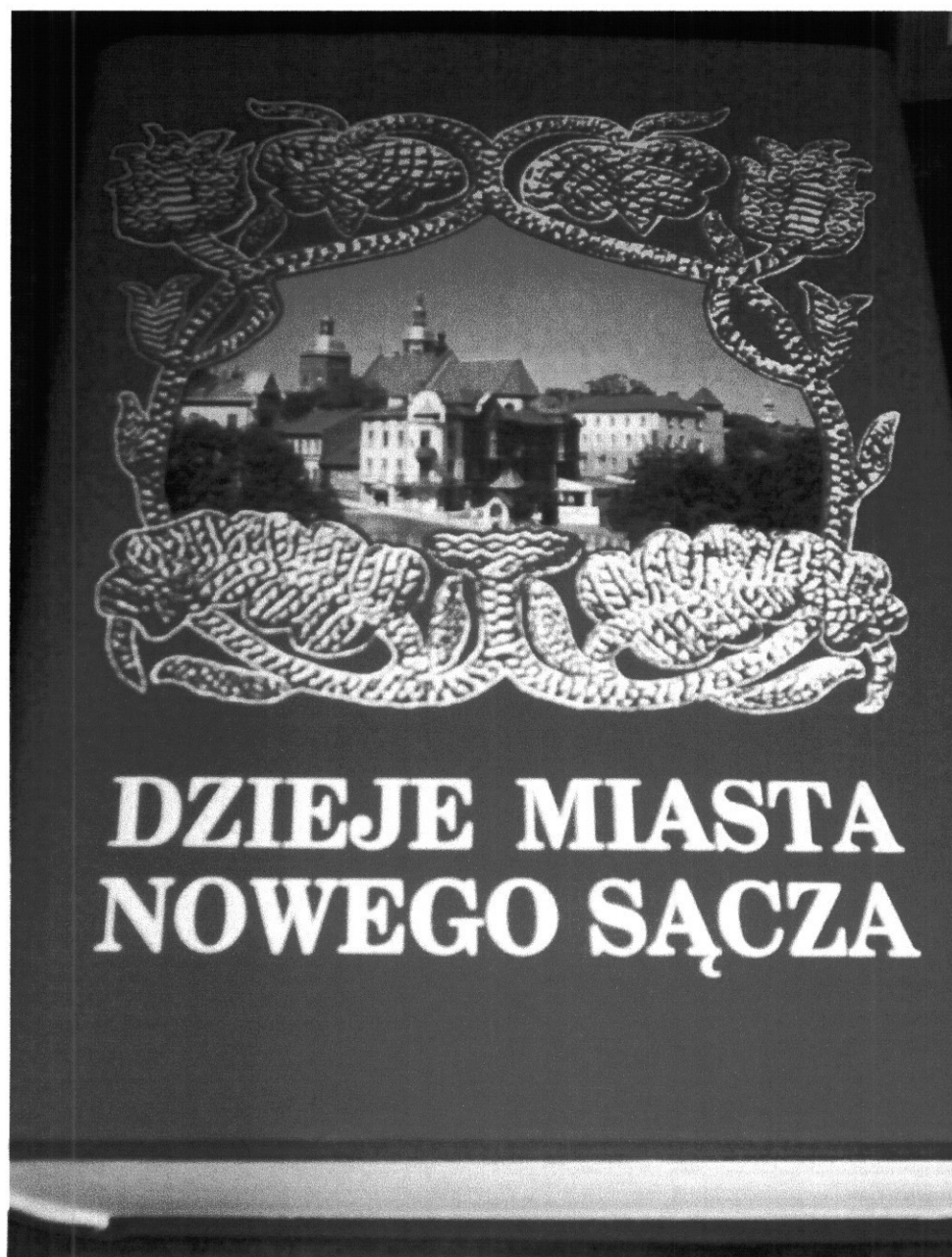
Pod kierunkiem ks. Kumora powstało ponad 250 prac magisterskich, 32 rozprawy doktorskie; napisał także 21 ocen profesorskich, 20 habilitacyjnych i 34 doktoranckie. Profesor Bolesław Kumor był promotorem doktoratu *honoris causa* ks. Jana Wodarskiego w 1995 roku.

Dorobek pisarski ks. prof. Bolesława Kumora obejmuje około 700 pozycji, w tym 36 książek. Najwcześniejsze i najtrwalsze zainteresowania dotyczyły zagadnień związanych z geografią historyczną Kościoła w Polsce oraz kościelną strukturą ustrojową na ziemiach polskich. Tej tematyce poświęcił pracę doktorską i habilitacyjną oraz gruntownie opracowane syntezы pt. „Granice metropolii i diecezji polskich (968-1939)”, „Ustrój i organizacja kościoła Polskiego w okresie niewoli narodowej”(1772-1918), „Diecezja Tarnowska”. Dzieje ustroju i organizacji 1786-1983”, „Dzieje diecezji krakowskiej do roku 1795” oraz liczne hasła w Encyklopedii Katolickiej.

Inna dziedzina zainteresowań ks. Bolesława Kumora związana była z zagadnieniami źródłoznawczymi. Wydał między innymi "Archidiakoniat Sądecki. Opracowanie materiałów źródłowych do Atlasu historycznego Kościoła w Polsce", "Statuty Bractwa literackiego Nauki Chrześcijańskiej przy kolegiacie św. Małgorzaty w Nowym Sączu", "Nieznane przyczynki źródłowe do biografii Bpa Adama Naruszewicza", "Kopiarz kolegiaty Narodzenia NMP w Wiślicy", "Bula erekcyjna diecezji wigerskiej", "Zbiór dokumentów kolegiaty i kapituły zamojskiej".

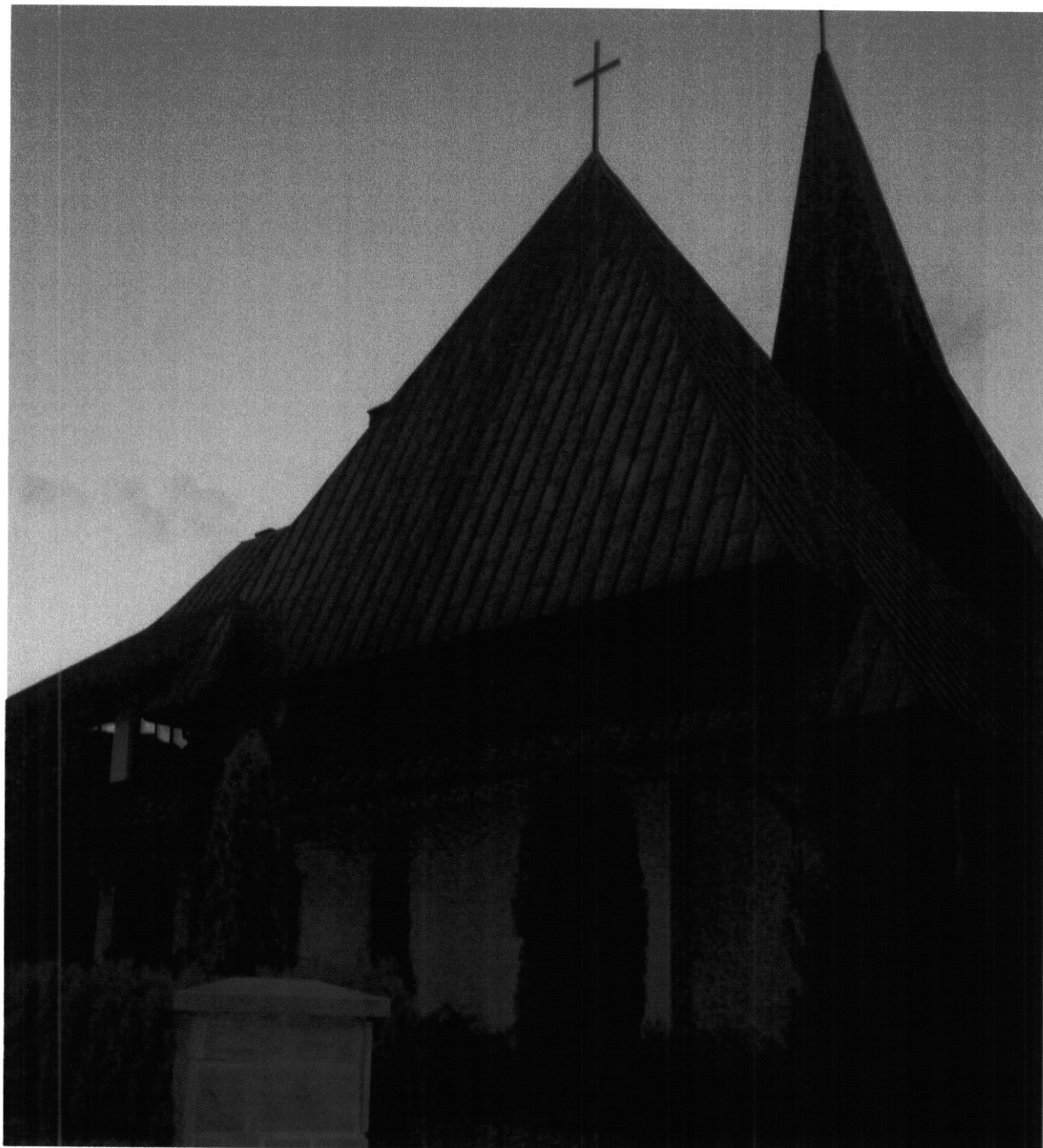
Znaczny jest również wkład prof. Kumora w rozwój demografii historycznej, zwłaszcza w zakresie źródłoznawstwa historyczno-demograficznego. Zwrócił on bowiem uwagę na niewykorzystywane dotąd źródła wytworzone przez urzędy kościelne. Wypracował metodę ich wykorzystywania do celów statystycznych. Należy wymienić studia nad metrykami kościelnymi: "Metryki parafialne w archiwach diecezjalnych", "Reforma metryk kościelnych w zaborze austriackim 1773- 1788" oraz nad innymi dokumentami takimi jak: "Przedrozbiorowe wizytacje kościelne jako źródło demograficzne", "Procesy informacyjne i relations status jako źródło demograficzne" i wiele innych. Opublikował szereg spisów ludności np. "Spis ludności Dobrego Miasta z 1695 roku", czy "Spis ludności diecezji płockiej bpa Michała Jerzego Poniatowskiego z 1776 roku".

Dużą wagę przywiązywał ks. Profesor do zagadnień dotyczących przeszłości Kościoła katolickiego na Kresach Wschodnich I i II Rzeczypospolitej, w tym kościoła greckokatolickiego. Prowadził wiele prac dyplomowych z tej tematyki. Pochodząc z ziemi sądeckiej i diecezji tarnowskiej, ubogacił swoje „małe ojczyzny” szeregiem cennych opracowań naukowych. Trwałymi osiągnięciami ks. Bolesława Kumora w polskiej historiografii, nie tylko kościelnej, są syntetyczne opracowania z zakresu dziejów Kościoła powszechnego i polskiego. Wraz z ks. Zdzisławem Obertyńskim był głównym redaktorem i współautorem „Historii Kościoła w Polsce” oraz autorem monumentalnej ośmiotomowej „Historii Kościoła”. Charakterystyczną cechą dorobku naukowego ks. Bolesława Kumora jest skala zainteresowań badawczych, sięgających od epoki wczesnego chrześcijaństwa po czasy nam współczesne, jak również wykorzystywanie i udostępnianie bogatej bazy źródłowej jaką są archiwa kościelne i obce.

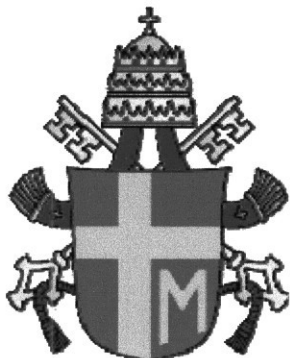

Praca naukowa i dydaktyczna była w rozumieniu Naszego Profesora tylko sposobem realizacji powołania kapłańskiego. Z pomocą duszpasterską spieszył wszędzie tam, gdzie się znalazł, czy to na wczasach w Polsce, czy za granicą- na Ukrainie, w Niemczech, USA czy Brazylii.

Głównie z własnych funduszy, ale i przy pomocy ofiarodawców, wybudował stylowy kościół w Szymanowicach- Niskowej. Tam w czasie świąt duszpasterzował, tam też na przykościelnym cmentarzu, obrał sobie miejsce wiecznego spoczynku. Szczególnie umiłował posługę w konfesjonale i dyskretnie świadczoną *caritas*.

Na swoje 70 urodziny ks. prof. Bolesław Kumor dostał list od Ojca Świętego, Jana Pawła II:

Drogi Księżu Profesorze,

(...) Obchodzi Ksiądz Profesor Jubileusz 70-lecia swoich urodzin. Do życzeń i gratulacji, jakie z tej okazji z pewnością napływają na ręce Jubilata, pragnę dołączyć również i moje słowo.

Kościół w Polsce wiele Księdzu Profesorowi zawdzięcza. Znamy niezwykle bogaty dorobek naukowy Księdza z zakresu historii Kościoła. Są to prace dotyczące dziejów, organizacji i ustroju Kościoła katolickiego w Polsce, z uwzględnieniem kresów wschodnich I i II Rzeczypospolitej, dziejów zakonów na ziemiach polskich, historii Polonii w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej czy wreszcie dziejów rodzinnej Diecezji Tarnowskiej.

W dorobku naukowym Księdza Profesora uderza nie tylko solidny warsztat naukowy historyka i niezwykła pracowitość owocującą wielką liczbą publikacji i prowadzonych magisteriów, licencjatów i przewodów doktorskich, ale nade wszystko - dogłębne umiłowanie Kościoła. Swe powołanie jako uczonego - historyka, pojmuję Ksiądz Profesor jako służbę Kościołowi.

Związany ściśle ze swoją Alma Mater - KUL, Katolickim Uniwersytetem Lubelskim, od wielu lat służy Ksiądz ofiarnie wiedzą i doświadczeniem dydaktycznym także Wydziałowi Teologicznemu oraz Wydziałowi Historii Kościoła Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie. Pamiętam doskonale początki tej współpracy z czasów, gdy byłem Arcybiskupem Krakowskim - a dzisiaj pragnę wyrazić za nią szczególne podziękowanie (...).

Watykan, dnia 14 marca 1995 r.

Obszerny list nadesłał również Franciszek Kardynał Macharski (pragnę przytoczyć wątki):

Papieska Akademia Teologiczna w Krakowie pragnie wyrazić swoją wdzięczność dla Księdza Profesora Bolesława Kumora za to, co uczynił dla niej przez prawie 30 lat swej wiernej, ogromnie

znaczącej współpracy.

Kiedy więc Redakcja "Analecta Cracoviensia" przygotowuje kolejny, 27. tom rocznika i dedykuje go Księdzu Profesorowi, pragnę dołączyć się do tych znaków uznania, szacunku i wdzięczności.

Ksiądz Bolesław Kumor od roku 1967 pracował najpierw w Sekcji Historii Kościoła przy Papieskim Wydziale Teologicznym, a następnie w Wydziale Historii Kościoła Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie (...).

Ksiądz Profesor nigdy nie odmawiał swego udziału w wielu twórczych przedsięwzięciach Kościoła w Polsce, wnosząc w nie swą ogromną wiedzę i zaangażowanie (...).

Udział Księdza w życiu Kościoła przekracza granice diecezji i uczelni teologicznych. Mierzy się ogromnym wpływem na świadomość paru pokoleń słuchaczy, których historyczną wiedzę Ksiądz kształtował, ucząc sobą samym i wykładem, jak trzeba w ten Kościół (...) wierzyć i jak go kochać.

Z wyrazami wdzięczności łączymy naszą modlitwę (...).

+ Kazimierz W. Łuczkowski

4 maja 2002 roku minęła 50 rocznica święceń kapłańskich ks. prof. dr hab. Bolesława Kumora, kapłana diecezji tarnowskiej, profesora Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, związanego również od 34 lat z Wyższym Seminarium Duchownym i Papieskim Wydziałem Teologicznym w Krakowie (obecnie Akademia Teologiczna).

Podsumowując pragnę przytoczyć wypowiedzi osób znających postać prof. Bolesława Kumora:

*Siostra Zakonna: „*Nie znałam ks. Bolesława Kumora osobiście, jednak wiele słyszałam na jego temat z opowieści ks. Proboszcza Mariana Stępnia, jak i mieszkańców wioski. Był człowiekiem otwartym na los innych ludzi, skromnym ale i bardzo wykształconym, inteligentnym. Potrafił zrozumieć każdego człowieka, nie wstydził się środowiska, w którym, przyszło spędzić mu dzieciństwo. Wybudował wspaniały kościół w Niskowej, sprowadził również siostry zakonne. W 1974 roku ofiarował siostronom dom. Był bardzo życzliwy. Dbał o potrzeby kościoła i zawsze obdarowywał pamiątkami z licznych podróży, między innymi spotkania z Ojcem Świętym*”.

*Sołtys wsi Niskowa: „*Mile wspominać wiele chwil spędzonych z ks. prof. Kumorem, kilkanaście razy odwiedził mnie osobiście w moim domu, rozmawialiśmy na wiele tematów. Ks. Kumor odprawił kilkadziesiąt Mszy Św. w kościele w Niskowej. Był człowiekiem, którego nie potrafiło się niczym zaskoczyć, odczytany, mądry, oddany swojej posłudze duszpasterskiej. Działalność profesora oceniam bardzo pozytywnie*”.

*Ks. proboszcz Marian Stępień: „*Ks. Kumor był człowiekiem bardzo solidnym, sumiennym, wymagał zarówno od siebie, jak i od innych. Bardzo ceniłem ks. Infulata i staram się brać przykład z jego osoby w służbie apostołowskiej: obowiązkowość pracy kapłańskiej. Jestem dumny, iż ks. Kumor pochodził z naszej wsi. Ks. prof. Kumor miał wielkie serce i był bardzo życzliwym człowiekiem*”.

Zmarł, a raczej zasnął w Panu, 23 października 2002 roku w Lublinie, w domu kapłańskim zwanym Konwiktem. Swoją bogatą biblioteczkę przekazał Seminarium Duchownemu w Tarnowie. Ufundował też nagrodę swego imienia za najlepsze dyplomowe prace powstałe w Instytucie Historii Kościoła uniwersytetu KUL oraz na Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie.

BIBLIOGRAFIA:

- Biblioteka Sądecka
- Internet
- Dom Sióstr Zmartwychwstaneł-zdjęcia i wywiad
- Plebania w Trzetrzewinie- wywiad
- Dom Sołtysa wsi Niskowa -wywiad

JUSTYNA MORDARSKA, uczennica Gimnazjum w Chełmcu, kl. II